

เทศกาลปีใหม่ของญี่ปุ่น

お正月 (O-shogatsu)

ประพันธ์ รัตนสมบัติ

โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม ส.อ.ท.

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่าน TPA News ทุกท่าน กลับมาพบกับคอลัมน์สนุกกับภาษาญี่ปุ่นอีกแล้วนะครับ ในฉบับเดือนมกราคม 2559 ฉบับนี้จะพบกับอะไรนั้น เชิญติดตามได้เลยครับ

เมื่อพูดถึงเดือนมกราคม ก็คงไม่พ้นเทศกาลปีใหม่นั้นเอง คำว่าปีใหม่ ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า お正月 (O-shogatsu)

ที่มาของปีใหม่ของญี่ปุ่นนั้น คนญี่ปุ่นมีความเชื่อตั้งแต่สมัยโบราณว่า ในวันขึ้นปีใหม่จะมีเทพเจ้าประจำปีใหม่ที่ชื่อว่า 年神様 (Toshi gami sama) จะมาเยือนในแต่ละครอบครัวเพื่อนำความสุขของปีนั้นๆ มาให้ ชาวญี่ปุ่นจะมีธรรมเนียมปฏิบัติหลายๆ อย่างเพื่อเป็นการต้อนรับเทพเจ้าที่จะมาอบความสุขให้กับบ้าน ยกตัวอย่างเช่น

1. 煤払い (Susu harai)

ในวันที่ 13 ธันวาคม จะมีธรรมเนียมของการ 煤払い (Susu harai) หรือการปัดกวาดสิ่งสกปรก ฝุ่นละอองออกไปจากบ้านเพื่อความเป็นสิริมงคล โดยจะต่างจากการทำความสะอาดครั้งใหญ่ในวันสิ้นปีที่เรียกว่า 大掃除 (Osoji) สำหรับ Susu harai นี้เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาซึ่งถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานเพื่อการต้อนรับเทพเจ้าปีใหม่ตนเอง ส่วนการทำทำความสะอาดบ้านในวันสิ้นปีหรือ 大掃除 (Osoji) จะทำกันในวันสิ้นปี และเมื่อเข้าสู่วันปีใหม่แล้วจะไม่ทำความสะอาดบ้าน เพราะเชื่อว่าจะกวาดสิ่งดีๆ และความ

สุขออกไปจากบ้านจนหมดนั่นเอง

2. 門松 (Kado matsu)

คือการตกแต่งต้นสน และดอกไม้ที่หน้าประตูทางเข้าบ้าน เพื่อเฉลิมฉลองปีใหม่ กล่าวกันว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการปักต้นไม้อาโรวีที่หน้าบ้านเพื่อเป็นสัญลักษณ์เวลาที่เทพเจ้าปีใหม่เสด็จลงมา การประดับด้วยต้นสนนั้นเริ่มในยุคเฮอัน (ค.ศ. 794 – 1185) ก่อนหน้านั้นนิยมใช้ไม้ซีดาร์ ไม้คามเลีย ฯลฯ โดยมีความเชื่อกันว่า ต้นสน เป็นที่สิงสถิตของเทพเจ้า จึงถือว่าเป็นไม้มงคล โดยการประดับต้นสนจะประดับที่ด้านซ้าย และขวาของประตูบ้าน และระยะเวลาในการประดับต้นสนนี้โดยทั่วไปจะอยู่ระหว่างวันที่ 13-28 ธันวาคม

3. 注連飾り (Shime kazari)

คือ การตกแต่งที่หน้าประตูบ้านหรือหิ้งพระในบ้านเพื่อต้อนรับเทพเจ้าปีใหม่ซึ่งมีแนวความคิดเช่นเดียวกับ Kado matsu โดยจะชิงเชือกที่เรียกว่า 注連縄 (Shime nawa) ซึ่งประดับด้วยใบไม้ที่เรียกว่า ゆずり葉 (Yuzuriha) ใบเฟิร์นญี่ปุ่นที่เรียกว่า 裏白 (Urajiro) และผลส้มญี่ปุ่นที่เรียกว่า ダイダイ (Daidai) ซึ่งแต่ละชนิดถือเป็นพืชมงคลของญี่ปุ่นทั้งสิ้น การชิงเชือก Shime nawa นี้เป็นการกันเขตแดนให้รู้ว่าบริเวณนี้ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งสิ่งอัปมงคลจะไม่สามารถเข้ามาในบริเวณนี้ได้ สำหรับระยะเวลาในการประดับ Shime kazari ก็จะมีเหมือนกับการประดับต้นสนคืออยู่ระหว่างวันที่ 13 – 28 ธันวาคม

2016

4. 若水 (Wakamizu)

หมายถึงน้ำที่ตักมาในเช้าตรู่ของวันขึ้นปีใหม่ โดยน้ำนี้จะนำไปถวายที่หน้าห้องพระ จากนั้นจะนำไปชงชา 福茶 (Fukucha) หรือนำไปต้มทำ 雑煮 (Zoni) ชาวญี่ปุ่นเชื่อกันว่าน้ำนี้จะช่วยปัดเป่าสิ่งที่ไม่ดีในปีนั้นออกไป

5. 年越し蕎麦 (Toshi koshi soba)

เส้นโซบะจะมีลักษณะเรียวยาว คนญี่ปุ่นจึงรับประทานโซบะในวันสิ้นปีด้วย เชื่อกันว่าจะมีอายุที่ยืนยาวเหมือนกับเส้นโซบะ และยังมีความหมายที่ว่าความทุกข์ทั้งหลายในปีที่ผ่านมาจะหมดไปพร้อมรับความสุขในปีใหม่ที่กำลังจะมาถึง

6. 雑煮 (Zoni)

คืออาหารที่นำแป้งโมจิซึ่งถวายเป็นเทพเจ้าปีใหม่ที่ต้มมาต้มกับเนื้อสัตว์ และผักหลายๆ ชนิด เชื่อกันว่าเมื่อรับประทานอาหารนี้แล้วจะนำมาซึ่งความเป็นสิริมงคล และโชคดีมาให้ โดย Zoni ในแต่ละภาคก็จะมีวัตถุดิบที่แตกต่างกันไป เช่น แถบคันไซ (ภาคตะวันตกของญี่ปุ่น) แป้งโมจิจะเป็นแป้งกลม นำไปต้มโดยใส่มิโสะขาวลงไปโดยไม่ย่างไฟก่อน แต่ถ้าเป็นแถบคันโต (ภาคตะวันออกของญี่ปุ่น) แป้งโมจิจะเป็นแป้งสี่เหลี่ยม และนำไปย่างไฟก่อนจะต้มกับน้ำ และใส่โชยุ คนญี่ปุ่นจะรับประทาน Zoni ในวันขึ้นปีใหม่

7. おせち料理 (O-sechi ryori)

คืออาหารชั้นเลิศที่ทำขึ้นเพื่อโอกาสในการเฉลิมฉลองในเทศกาลสำคัญๆ หนึ่งในนั้นก็คือวันขึ้นปีใหม่ นั่นเอง โดยจะมีการจัดเตรียมอาหารหลากหลายชนิด และจัดวางอย่างสวยงามในภาชนะเครื่องเงิน ซึ่งมีลักษณะเป็นกล่องสี่เหลี่ยมซ้อนกันหลายๆ ชั้น เช่น 4 ชั้นหรือ 5 ชั้น อาหารหลักๆ ก็จะมีอย่างเช่น ผักดอง เช่น รากบัวดอง น้ำส้มของต้ม เช่น สาหร่ายคอมบุผั้วน อาหารย่าง เช่น ปลาย่าง กุ้งย่าง และอาหารประเภททานเล่น เช่น ถั่วดำเชื่อม เกาลัดเชื่อม เป็นต้น อาหารที่ใส่ในกล่องก็จะมีกำหนดไว้ เช่น ถั่วมี 4 ชั้น ชั้นที่ 1 จะใส่อาหารทานเล่น ชั้นที่ 2 ใส่อาหารย่าง ชั้นที่ 3 ใส่อาหารต้ม ชั้นที่ 4 ใส่ของดอง เป็นต้น

ในปัจจุบัน O-sechi ryori สามารถหาซื้อได้ตามซูเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านสะดวกซื้อในญี่ปุ่นสำหรับครอบครัวที่ไม่มีเวลาประกอบอาหาร และต้องการความสะดวกรวดเร็ว

8. 年賀状 (Nengajo)

เรียกเป็นภาษาไทยก็คือ ส.ค.ส. นั่นเอง คนญี่ปุ่นจะแบ่งปันความสุข ความเป็นสิริมงคลให้กับญาติพี่น้องหรือเพื่อนสนิทในวันขึ้นปีใหม่ ส.ค.ส. จะเป็นตัวแทนของการส่งความสุขนั้นให้กับคนที่อยู่ไกลออกไปซึ่งไม่สามารถไปกล่าวสวัสดีปีใหม่ได้ด้วยตัวเอง คนญี่ปุ่นจะเขียนคำอวยพรในไปรษณียบัตรหรือการ์ด และธรรมเนียมนี้ก็ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน

เป็นอย่างไรบ้างครับ ทุกท่านคงจะได้ทราบธรรมเนียมในการเฉลิมฉลองปีใหม่ของชาวญี่ปุ่นกันไปบ้างแล้วนะครับ TPA News ฉบับหน้าจะได้พบกับอะไรนั้น ก็ขอได้โปรดติดตามในลำดับต่อไปนะครับ สำหรับฉบับนี้ผู้เขียนขอลา

ไปก่อนนะครับ สวัสดีครับ

